

कविता

| शीर्षक: मेरो पारितोषिक उनी

बर्षातमा उनी भिजेको रात
हो ! त्यहि रात
कहर भएको रात
लाग्छ, ठूलो बवण्डर छिचोल्दै छिन् रे !
न आँधीको पिर छ
न त गर्जनको
उनी साहसी छिन्
कर्मठ छिन् ,
बुलन्द छिन् ,
थाहा छ तिमीलाई ?
उनी शुशील छिन्
त्यसैले त उनी
उनी हुन्,
सबकी हुन् ,
धर्ती अनि आत्मा हुन् ,
रिस रसमा एकनास छिन्
उनी कसैको प्रेयसी या संगी होलिन्
तर,
तर पनि उनी, उनी छिन्
चाहे बर्षातले रुझाओस्
चाहे सुनामी बढुन्
उनी सबमा लीन छिन्
त्यसैले;
उनी सबैको उदाहरण छिन्

उराठ

९७४१-२२३६३३/९८४३-२२६६८२

urath_th@yahoo.com

urathonly@gmail.com

urathonly@hotmail.com

:::::ईतिश्री:::::

द्रष्टव्य:- सम्पूर्ण नेपाली महिला साहित्यकारहरूप्रति समर्पित ।

मिति: २०६८ आषाढ ११ गते ।

शीर्षक: तर, मात्र मेरी प्रियसी हौ

त्यो स्वरूप साहै पारीलो छ
शायद, त्यस्तै स्वच्छ मन पनि
अनि मनमस्तिष्क इनै उज्यालो
मानौं

तिमी कतै रुमलिलै अनि
केही मनका बह पोखदैछौ
उखानै छ,
मनको बह कसैलाई नकह
हो, अनि मुस्कुराउँदै छौ
मैले के सोचें हुँला
तिमी त निश्चल सरीता रहिछौ
या भनौं

शीतल छहारी भई
हर दुःखीको दुःखमा समाहित हुने
बिपुल अन्न र माधुर्यता छर्ने
देवी अन्नपूर्णा इँ
अझ तिमी फूल मञ्जरी हौ

॥१०१॥

प्रेम सबमा हुन्छ
हर श्वासमा अनि आत्मामा
यो कथन होइन
अनि पराकाष्टाको कुनै सीमा नै
मैले या अन्य जो कोहीले
महशुस गर्ने हर धड्कनमा
त्यही हो तिम्रो नौलो उपमा

या भनौ आयाम

। । ०२ । ।

उषाको लालीमा बहार छर्ने
सौन्दर्यताको सुधारस चखाउने
हो तिमी
मात्र तिमी
उसको अनि उसको
यो सारा जगको प्रतिमा है
कल्पित विचारमा
परिवर्तन ल्याउन सक्ने
तिमी आमूल परिवर्तन
ऋणितकारी ज्वाला
अनि लप्का है
हर स्त्रीको श्री है
तसर्थ,
जहाँ स्त्री त्यहाँ श्री

। । ०३ । ।

अज्ञानतामा बषनि अनमोल विदुषी
अनि वेद वेदान्तका ज्ञानी
स्वतन्त्र र सदावहार
तिमी सबैको प्रेमिका
सबरी या मिरा है
अनि शेक्सपियरको जुलियट
या गगनसंहकी वशन्ती

। । ०४ । ।

यहाँ हर रोमियो, रोमियो हुँदैन
अनि जुलियट, जुलियट

तर पनि

तिम्रो उपमा अथाह छ

चेहरा एकै, विचार बेगलै भने जस्तै

सागरका निर्मल जल सरी

त्यो भाव अनवरत छुच्चलिकरहन्छ

धाराप्रवाह रूपमा

कन्चन झौं कन्चना हुँदै अनि बहदै

। । ०५ । ।

यो मेरो आख्यान हैन

न त यसमा तिम्रो ब्याख्यान नै

मात्र महशुस गरें

र पोखें पनि

हो तिमी सबैको हो

हर सजिवको हो

त्यो तनको र मनको

हर स्पन्दनको

त्यै भएर त

स्नायुको धर्सा धर्सामा बग्ने

स्वस्फुर्त रगत हौ

जहाँ तिम्रो सुख छ

अनि बाहुल्यता

। । ०६ । ।

सबैको चन्चलता हुने

तिमी सुधा हौ

अन्योलमा आयाम ल्याउने

प्रकाशमणी विज्ञान हौ

त्यसैले त, हो त्यसैले

मर्म, पिंडा अनि दुःखमा भावविहळ हुने
उसको सुलोचना,
त्यसको दिव्यता
अनि कसैकसैको प्रदिसा

। । ०७ । ।

जो जसको जे भएपनि
जहाँ रहेपनि
सबमा एकनास बग्ने
समान देख्ने
रीस रसमा एउटै हुने
नदोहोरीने
मेरो उदास आत्मा हौं ।
तिमी कसैको सुमति हौली
तर,
तर, मात्र मेरी प्रियसी हौं
:::::ईतिश्री:::::

शीर्षक: शीर्षक बिनाको म

सर्वत्र कोलाहलमा बस्न नसकदा

या भनौं बिरक्त लागदा

म किन किन

एकान्त रोजन पुग्छु

अनि सबैबाट टाढिन पुग्छु

म मा यो कसैको अनुभूति हो रे!

के तिमीलाई पनि

यस्तै महशूस हुन्दै?

म हराएको आफैंमा भनेर!

स्वपनिल वसन्तमा

हलपल तिम्रो स्वरूप

एकासि छाउँदा

भन,

म के गरुँ?

:::::ईतिश्री:::::

मिति: २०६८ श्रावण ११ गते ।

शीर्षक: मदहोषी प्रेम

त्यो वात्सल्य बिसदै
या भनौं न्यानो काख
चटकै माया मादैछ
आमा अनि बाबुको
अनि,
प्रेमनगरी आफन्तजनको
र त, उ लुस हुन पुग्दैछ
हो!
कहि कसैमा
उसको अनि
कसैको सोचभन्दा पर
निकै पर
धेरै पर
उसको संसारमा
मात्र, उसकै अनकण्टारमा ॥०१॥
अब तिमी उसलाई नसम्झाउ
अनि नझाकझकाउ पनि
किनकि,
उ झास्किदैन, फर्किदैन
र पहिले झैं खुल्दैन पनि
लगभग १६/१७ वशन्तको
संयोगान्त वियोगान्त
उ मा हावी भईरहेछ
के यो कुरा थाहा छ तिमीलाई?
अनि बुझ्ने प्रयत्न गरेका छौ? ॥०२॥

उसले तिम्रो मातृत्व बिर्सेको छ
स्वतः पिता स्नेह
हो बिर्सेको छ!
सबै सबै
त्यसैले त, भुलेको छ
अनि भुल्न बाध्य छ
तिमी लगायत
यो सारा संसार
निमिट्यान्न हुने गरी
साइनो तोडेको छ
माया मारेको छ
यस्तै महशूस भईरहेको छ हैन?
तिमीहरु दुई दम्पतीलाई
हो, उ ताडिपन्छ
आफूलाई र
आफनालाई भुल्दै आएकोमा
खेद प्रकट गर्न सक्दैन उ
किनकि,
उ ज्वालामुखीमा परेको छ
सुन्दर प्रेमको परिकल्पनामा !
विशुद्ध प्रेममा ॥०३॥
अहिले आफैलाई चिन्न छोडेको छ
आफैमा हराउदैछ
र, हराउन विवश छ
कारण, अपूर्व आस्था
हो, अपूर्व आस्थामा अलझेको छ
अमूर्त जन्जालमा परेको छ

र त,

तिमी दुईको विश्वास तोडेको छ

या भनौं

कुठाराधात गरेको छ

र गदैछ

ठेस पुन्याउँदैछ

तिमीहरुको उज्जवल कल्पनामा

हर तरंगहरुमा ॥०४॥

म उसको म होइन

तैपनि,

उ, उस्तै छ

जस्तो थियो पहिला

अतः तिमी दुबै नतर्स!

किनकि, उ बिग्रेको छैन

रातिभर पनि

उ कहिं हराएको छैन

रुमल्लिएको त हुदै होइन

नडराए हुन्छ

उसले गति छाडेको छैन

अनि कुनै माया भुलेको छैन

न त तुषारापात नै गरेको छ ॥०५॥

उ ठूलो भइकेको छ

तिमीहरुको सोचभन्दा बढि

किनकि,

प्रत्येक शब्द अनि विचारहरु

तौलने र बुझने भईसकेको छ

हर मान्छेका सुस्केराहरु

अनि पदचिन्हहरु

सबको माया संगाल्न पनि

उ यो पृथ्वीलाई बुझदैछ

स्पष्ट हुन खोजदैछ

नियाल्ने कोशिसमा छ

केही भेउ पाउन खोजदैछ

र, त्यसमा

चुरुम्म डुब्न चाहन्छ ॥०६॥

उ यसलाई प्रेम भन्छ

प्रेमलाई बुझन चाहन्छ

आफैमा रम्न अनि भुल्न

प्रेम, प्रेम होइन

यथार्थमा,

मदहोषी भन्छ

अनि बन्छ पनि

यसलाई नयाँ उपमा दिन्छ

र भन्छ

प्रेम आत्माधार हो

सुरक्षा कवच हो

प्रेम पियुष हो

मनोबल हो

त्यसैले त

उ मा परिवर्तन छ ॥०७॥

एक्कासी! आफूमा आएको परिवर्तन

परिवर्तन ठान्दैन

प्रेम द्विपक्षीय हुँदै हुँदैन

आमाबाबुको प्रेम

मात्र, केबल निश्चल प्रेम
यसबाहेक केही होइन
तर, बयश्कमा छाउने आत्मिक हुन्छ
तसर्थ, अनायास
सबलाई एकचोटी भुल्न पुग्छ
र यसो पनि भन्छ;
"आफन्त भुल्नु गलित होइन
यो त प्रकृति मिलन हो
आत्मियता हो
जो हर प्राणीको बाँच्ने आधार हो
जसबाट म सिर्जित भएँ
हो! म प्रेमलाई यसै भन्दू
सँधै भन्दू
प्रेम कहिल्यै मदैन
सँधै स्वच्छ, कन्चन
अनि खुल्ला हुन्छ प्रेम
जसलाई जसो मनपर्छ
उसैगरी बाँच्न सक्छ
रुन, हाँस्न र बोल्न सक्छ
हर स्पन्दनमा छुनु पर्छ
मन मस्तिष्कमा बस्नु पर्छ
स्पष्टको आभाष हुनुपर्दछ
अनि मात्र,
प्रेम, प्रेम हुन्छ
प्रेम प्रकृति हो,
जो अजर हुन्छ
अमर हुन्छ

र सँधै फक्तन्ध
दहको कमल झैं
:::::ईतिश्री:::::

मिति: २०६७ आश्विन २२ गते ।

शीर्षक: मेरा परिधि

मैले आज महशूस गरें
जीवन कोही कसैको
कसैको पनि रहेन्ध
रात बित्दा थपिने थकान
दिन छाउँदा घेरिने उलझन
हो!
ठिक त्यस्तै
म त्यसैको शिकार भएँ

प्रीय!

तिमीले केहि बर्ष यता
घोत्लिन छाड्यौ क्यार!
म तिम्रो पछि लाग्थेँ
तर, दूभाग्य
तिमी बाईस क्यारट भएछौ
सम्झेथेँ,
दुबै अठार क्यारटकै होआँला भनेर
हामी समानान्तर रेखा भएर के भो?
मन समान भए पुग्दैन र!
यी मेरा आवेग या छटा
पोखिएका होइनन्
End of illusion देखलाउ

अँह! त्यस्तो पकै होइन
बषौदिखी म तिम्री हुन्थे
पिठ देखाएङ्गै बुकुर्सी माथ्यौं
तर,
फगत म,
तिम्रा नवीनतम् शैलीमा
पौडिन नसकि, तैरदै रहेछु
तिमीले शिखर चुम्दा
मैले अहम्ताको मृत्यु लिदैछु
लाग्छ, मेरा परिधि तिमीसँगै नआई
अनकण्टारमा लुस हुदैछ
र, म शून्य हुन पुग्दैछु
मेरा परिधि
तिम्रा अन्तःकरणमा
:::::ईतिश्री:::::

शीर्षक: नदाँज रहर मृत्यु र मनहरु

लेखक: उराठ

थाकेकी छैनौ तिमी
 न थाकने नै छौ
 थकाईएकी हौ, आफैद्वारा
 भूल हो तिम्रो लाचारता भन्नु
 अनि नियतीलाई दोष दिनु
 रहर, रहर हुन्
 चाहे हजार हुन् या शुन्य
 शुन्य स्वयं एक हो
 ॥ ०१ ॥

यदि सम्हाल्नै सविदनौ भने
 त्यहि धुम्ति र मोडहरुमा
 नडोन्याउ मनहरु
 यदि वशमै छैनन् भने
 ती उद्वेग मनहरु

॥ ०२ ॥

न चिहान तिम्रो हो
 न त लाश तिमी नै
 नत्र, लाशमनपर्नाकाकारणके ?
 मात्र, पारखी हौली
 लाशको अनि चिहानको
 ॥ ०३ ॥

मृत्यु कहाँ सहज छ र !
 जुन तिम्ले खोज्ने
 अनि मागे जति पाउने
 सस्तो र सुलभ मृत्यु
 प्रिय ! मृत्यु सहज हुँदैन,
 जो कोहीको पनि
 मृत्यु कहाँ सहज छ र ?
 कदापि सरल हुँदैन
 तिमीले सोचेको जस्तो
 त्यो अनौठो भयानक मृत्यु
 ॥ ०४ ॥

अब धेरै ढिपी नगर
 मृत्यु उदेक छ
 अचल छ अटल छ
 बुझेरानि नबुझे गछ्यौं
 मृत्यु न तिम्रो हो न उसको
 यो आदिकालदेखि अनन्त छ
 चलिरहेको छ
 यो मेरो पैतृक सम्पती होईन
 जुन सहजै दान गरूँ
 र म कर्ण, बली
 या राजा शिवी पनि त हैन
 हर परीक्षामा उतीर्ण हुन सकुँ
 ॥ ०५ ॥

जिवन मौन ठान्दैमा
 या मौन बस्दैमा
 जिवनले आफ्नो गति फेदैन
 यो अनवरत छ
 जसमा तिमी छ्यौ
 उ छ र यो संसार पनि
 त्यसैले,
 मनको गोरेटो बदल्नु पर्छ
 निस्सार तिम्रो आस्था होईन
 त्यो केवल भ्रम हो
 किनकि, मन यस्तै हुन्छ
 चित्त चन्चल पार्छ
 सबमा हावी भईनै रहन्छ
 दाँजदा मनहरु अनेक देखिन्छन्
 नसोचेको महसुस हुन्छ
 कतै सरल त कतै भीमकाय हुन्छ
 यो मन विशाल छ
 जस्तो सोच्यो त्यस्तै हुन्छ
 मागें जस्तो हुन्न मन
 र त नदाँज मन

..... इतिश्री

शीर्षक:

कुरा सुन्दा उदेक लाग्छ
कतै तिमी एलियन त हैनौ ?
कुनै ग्रहबाट पृथ्वीमा झरेकी जीव
नव, यस्ता किस्सा ल्याउँछौ किन ?
र अनौठो अप्ठेरो शब्द जन्माउँछौ
न त तिमी महाभारतको कुन्ती हौ
न त पारिजात नै
कुन्ती आशिर्वादको माता थिइन्
पारिजात कल्पनाकि
तर, तिम्रो प्रश्न छ
जुन मनन् गरेजति
सरल र सरस छैन
हर सजीवलाई पाच्य छैन

॥ ०१ ॥

माछाको घर कुर भन्दून्
अन्य सबैको त्यसै अनि उस्तै
जहाँ गुज्रन्छ त्यहि बास हो
अनि त्यहि घर पनि
तिमीलाई घरको रूपरेखा के थाहा ?
कहिले कछुवा देखेकी छ्यौ ?
हो, त्यहि कछुवा
जुन तिम्रो प्रश्नको उत्तर बोकेको छ
उत्तर मात्र हैन तिम्रो भविष्य बोकेको छ
उसको न घर छ न बास
उसमा जे जति आवरण छ
हो, उसकै घर त्यै हो

कारण उ स्वयं घर हो
अनि बास हो
यसर्थ, घर सर्वत्र छ
उसको, तिम्रो अनि सबै सबैको
जहाँ बस्यो त्यहिं घर
तिमीले सोचेभन्दा बेगलै
दुर्लभ र विराट घर
जसले हर प्राणीलाई सास दिन्छ
हाँस्न र रुन सिकाउँछ
अनि एकनास बहन पनि

॥ ०२ ॥

राष्ट्र एउटै हुन्छ
मात्र नाम र क्षेत्रफल फरक
शायद, दूरताले होला भिन्न देखेकि
अचम्म देखेकि
र निष्पट्ट देखेकि
नत्र, प्रश्न माथी प्रश्न किन गथ्यौ र
नजिक हुँदा आफ्नो
र पराई हुँदा विरानो सोच्छ्यौ
हो, यहि सोच नै तिम्रो मेरुदण्ड हो
जसले ईन्द्रको बज्रलाई धुरुकै पार्छ
अनि अनुपम पराकाष्ठा खोज्छ
ठाउँ आफ्नै हो
सोच आफ्नै हो
चित्त चञ्चल पनि आफ्नै
हर ठाउँ पवित्र र सालिन छ
यसले रोकतोक गर्दैन

किनकि यो गर्भ हो
जसले तिम्रो राष्ट्रको उपमा पाएको छ
जुन राष्ट्रमा तिमी पनि पलिएकी छौ
अनि यो चराचर आवरण पनि
राष्ट्र सानो झिनो हुँदैन
यो जोखिन्न र चुलिन्न पनि
छली व्यापारीको तूलो जस्तो
दिंदा र लिंदाको लिला जस्तो
महाभारतको महानायक श्रीकृष्ण जस्तो
जस्तो चाहे त्यस्तै हुने
अनि बन्ने पनि
कस्तो बेजोडको प्रस्तूती
निर्देशक आफैं
अनि कलाकार पनि
न त पात्रको डर न पारिश्रमिको नै
सर्वेसर्वा, तिमी जस्तै
कस्तो कस्तो!

।। ०३ ।।

उ जता गएपनि रुमलिलाएनि
आफ्नो लवज र शैली उही
आफ्नो अवस्था नविसने
धर्म, संस्कृति र परम्परा नछोड्ने
मातृभूमीको आदर गर्ने
यहि होला राष्ट्रियता भनेको
उसले यहि बुझ्यो
राष्ट्रियता कुन ? भन्ने प्रश्न आउँदैन
किनकी राष्ट्रियता मर्दैन

त्यसैले यो व्यक्ति हुँदैन
राष्ट्र आफै राष्ट्रियता हुन्छ
यो बिसने बस्तु होइन
राष्ट्रियता चिनारी हो
मानव जग हो
आत्मा र बल हो
जो राष्ट्रमै निहित हुन्छ
राष्ट्रलाई बोकेको हुन्छ
जो कोहीमा पाईन्छ
थोरबहुत सबैमा हुन्छ
एकहिसाबले राष्ट्रियता
निहित स्वार्थ हो
जो घरदेशमा होस्
या तिमीले भनेको परदेशमा
तिमीले सोचेको राष्ट्रियता
तिमीसंग पिन छ
उसंग नहुने त कुरै भएन
यो उसको पैतृक सम्पत्ति हो
सबैको धरोहर हो
अनि तिम्रो पनि
:::::ईतिश्री:::::

शीर्षकः मेघको तिर्सना

मेघ कहाँ छौ ?
आजभोलि देखिदन पनि
जहाँ छौ र जस्तो छौ
छिटै गर्ज र बर्स
किनकी,
तिम्रो प्रतिक्षामा यो आँत सुख्खा छ
मेरो अनुरोध तिम्लाई
सबैको आँत भर्नु छ
हर ढुकढुकीमा रसाउनु छ
मन बुझाउनु छ
आत्मा र परमात्माको ॥१॥

सकूछौ भने धेरै ढिला नगर
साँच्चै भनेको
हे मेघ !
छिटै सुसाउ र गर्ज
आफ्नो आगमनको इशारा देऊ
हामी त्यै आशमा छौ
आलाप विलाप गर्दैछौ ॥२॥

सबैको इच्छा, रहर, तिर्सना

र मन बुझाऊ
संधै संधैको लागि
बसिदिऊ गजिदिऊ
प्रत्येक श्वासमा
एकनासले एकतमासले
मन, वचन र कर्ममा
बेफिक्रि भएर ॥३॥

..... इतिश्री

उराठ

फूलका पत्रैपत्र

फूलको थुङ्गा
र दृष्टिकोण
सबैको कहाँ एकै हुन्छ ?
सागरमा दह,
रुखो आंत,
बुझ्ने त्यहाँ कमै हुन्छ
मनुष्ले आस्था नबुझी
आस्थाको पर्खाल भत्काउदैमा के भो ?

फूलका पत्रैपत्रले
आफ्नो धर्म
र अस्तित्व विर्सेको छैन' नि
त्यसैले त फूल,
फूल भएकोमा सफल छ
अनि,
मान्छे संधै निरीह
र विवश भई
त्यै फूलको पछिपछि
पुजारी हुन वाध्य छ

- उराठ

शीर्षक: ब्रह्मास्त्र र अस्वत्थामा

म फूटेको तिम्लाई रामो
ब्रह्मास्त्र फर्काउन जान्दिन
खै, किन किन!
अस्वत्थामा, भन्ने गर्धन्,
कसैकसैले आज पनि

ईतिश्री

- उराठ

शीर्षक: चर्खासंगै सपना नयाँ नयाँ

घुमेको चर्खा
हो, त्यै चर्खा
एकोहोरो, एकलै एकलै घुमिरहेको
जिर्ण चर्खा
मेरी आमा,
र मेरी आमाले घुमाएको चर्खा

सपना बुन्दै चर्खासंगै
धागो काट्दै चर्खासंग
आज पनि, यसरी नै
बुनिदै छन्.... काटिदै छन्
मेरी आमाको सपना
मेरी आमाका सांझहरु

आज, पुरानो भएको छ चर्खा
अनि चर्खासंगै मेरी आमा
तर, धागो नयाँ नयाँ
स्वरूप र प्रकार नयाँ नयाँ
मेरी आमा र जिर्ण चर्खा
तैपनि, आमाले बुन्ने काट्ने
ती सांज
र सपना झनै नयाँ नयाँ

ईतिश्री

- उराठ

